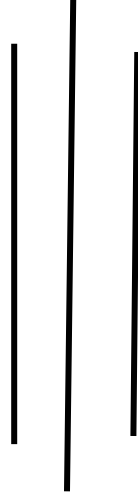

“साँस्कृतिक र प्राकृतिक सम्पदायुक्त, शैक्षिक एवं पर्यटकीय शहर
स्वच्छ हराभरा, समावेशी तथा समुन्नत हाम्रो कीर्तिपुर नगर !!!”

कीर्तिपुर नगरपालिका Kirtipur Municipality

नीति तथा कार्यक्रम आ.व. २०७६/०७७

पाचौं नगर सभाबाट पारित

नगरसभाका सभाध्यक्षज्यू तथा सभाका सदस्यज्यूहरू ,

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको आधारस्तम्भको रूपमा रहको संघ, प्रदेश र स्थानीय तीनै तहका सरकार अहिले गणतन्त्रको संस्थागत विकासको चरणमा पुगेका छन् । संविधान बमोजिम आधारभूत सरकारको रूपमा रहेको कीर्तिपुर नगरपालिकाको पाँचौं नगर सभाको यस गरीमामय सभामा उपस्थित सम्पूर्ण नगर सभा सदस्यज्यूहरूमा कीर्तिपुर नगरपालिकाको तर्फबाट र मेरो व्यक्तिगत तर्फबाट हार्दिक न्यानो स्वागत एवं अभिवादन ब्यक्त गर्दछु ।

सर्वप्रथम संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको स्थापनाका लागि विभिन्न कालखण्डमा आफ्नो प्राण आहुति दिई सहादत प्राप्त गर्नु हुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात सहिदहरू लगायत कीर्तिपुरका चार जना सहिदहरू लनबहादुर महर्जन ,हिराकाजी महर्जन , राजमान माली र राजेन्द्र महर्जनहरूप्रति भावपूर्ण रूपमा हार्दिक श्रद्धान्जली अर्पण गर्न चाहन्छु ।

कीर्तिपुर नगरपालिकाले आम नगरवासीहरूको सर्वोपरि हित तथा नगरपालिकाको समग्र विकासका लागि आफ्नो पहिलो नगर सभाबाट विभिन्न नीति, कार्यक्रम तथा बजेट विनियोजन गरी गत स्थानीय निर्वाचनमा नगरवासीहरूसामु जाहेर गरेको प्रतिवद्धताअनुसार समृद्ध कीर्तिपुर नगर निर्माणमा आफूलाई समर्पित गर्दै आइरहेको छ । विगतका उपलब्धिहरूको रक्षा गर्दै, काम गर्ने दौरानमा देखिएका समस्याहरूबाट पाठ सिक्दै कीर्तिपुरको विशिष्ट महत्व र परिचयलाई मध्यनजर राखी आगामी दिनमा आम कीर्तिपुरवासीको समृद्धिको आकांक्षालाई पूरा गर्न यो नगर सभाले ठोस र प्रभावकारी दिशानिर्देश गर्नेछ भन्ने विश्वास लिएको छु । यही क्रममा ऐतिहासिक र सांस्कृतिक विरासत बोकेको यस सुन्दर सहरले समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्रको विकास गर्ने संवैधानिक लक्ष्य अनुरूप सहभागिता,पारदर्शिता र जवाफदेहिता जस्ता बजेटका आधारभूत सिद्धान्तलाई समेत अबलम्बन गर्दै आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा गौरवान्वित हुनुका साथै हर्षित भएको छु ।

जनताको अपेक्षाहरूलाई प्राथमिकतामा राखी उपलब्ध सिमित श्रोतसाधनलाई अधिकतम सदुपयोग गर्ने लक्ष्य यो नीति तथा कार्यक्रमले राखेको छ । संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रममा कीर्तिपुर नगरपालिका क्षेत्रको विकाससँग सम्बन्धित रहेर उल्लेखित भएका नीति तथा कार्यक्रम यो नगर सभाको नीति तथा कार्यक्रमको अभिन्न अंगको रूपमा लिईएको छ ।

कीर्तिपुर नगरलाई " समृद्ध, व्यवस्थित तथा सुन्दर सहर " बनाउने अभिभारा हाम्रो काँधमा आएको र सो जिम्मेवारीलाई सफलताका साथ पूरा गर्न यस नीति तथा कार्यक्रमले पक्कै पनि ठोस योगदान दिनेछ, भन्ने अपेक्षा राखिएको छ । अबआजको यस गरिमामय नगरसभामा आगामी वर्षका लागि कीर्तिपुर नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम बुँदागत रूपमा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

वार्षिक नीति तथाकार्यक्रम तयार गर्दा लिईएका आधारहरू:

- नेपालको संविधानको अनुसूचि ८ र ९ ले निर्दिष्ट गरेका स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकारहरू,
- मौलिक हकहरू, राज्यको निर्देशक सिद्धान्त र नीतिहरू,
- संघिय सरकारले अंगिकार गरेको पन्ध्रौँ आवधिक योजनाको आधारपत्रले निर्धारण गरेको लक्ष्य, नीति तथा प्राथमिकताहरू,
- संघिय सरकार तथा प्रदेश सरकारले अंगिकार गरेका आर्थिक तथा वित्तिय नीतिहरू,
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, का विभिन्न प्रावधानहरू,
- दिगो विकासका लक्ष्यहरू,
- नेपाल सरकारबाट प्राप्त बजेट सिलिङ्ग र सोको साथमा प्राप्त बजेट तर्जुमा गर्दा लिनु पर्ने आधारहरू,
- सरोकारवालाहरूबाट प्राप्त राय /सुझावहरू,
- सहभागिता मूलक योजना तर्जुमा प्रक्रिया मार्फत प्राप्त योजना तथा सुझावहरू,
- विगत वर्षहरूमा सम्पन्न भएका नगर सभाहरूबाट भएका निर्णयहरू,
- नगर कार्यपालिकाले योजना तर्जुमाका लागि निर्णय गरी तोकेका आधारहरू,
- वजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४,का विभिन्न प्रावधानहरू,
- स्थानीय राजस्व परामर्श समिति, वजेट सिमा निर्धारण तथा स्रोत अनुमान समिति तथा विषयगत समितिहरूबाट प्राप्त राय सल्लाह र सुझावहरू,
- लेखा परीक्षण प्रतिवेदन लगायत विभिन्न कार्यक्रममा प्राप्त सुझावहरू,
- कीर्तिपुरका मौलिक पहिचान तथा विशेषताहरू आदि ।

मुख्य नीतिहरू

- नगरको पहिचानका रूपमा रहेका र नगरको समग्र विकाससँग जोडिएका नगर गौरवका आयोजनाहरूलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको आफ्नो स्रोतले मात्र सम्पन्न हुन नसक्ने प्राथमिकता प्राप्त आयोजनाहरूको संचालनका लागि संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, जिल्ला समन्वय समिति र दातृ निकायहरूसँग साझेदारी गर्नका लागि समपूरक कोषमा प्रयास बजेट विनियोजन गरिनेछ ।

- विकासमा आम जनताको सहभागिता सुनिश्चित गर्नका लागि ५०% भन्दा बढी लागत सहभागितामा आयोजना संचालन गर्न प्राथमिकता दिई सोका लागि साझेदारी रकम विनियोजन गरिने छ ।
- नगरपालिकाबाट सञ्चालन भै सम्पन्न हुन नसकेका अधुरा योजनाहरू सम्पन्न गर्न प्राथमिकता दिईनेछ ।
- विकासलाई प्रभावकारी एवं गुणस्तरीय बनाउनका लागि टुक्रे योजना छनौट हुने प्रवृत्तिको अन्त्य गर्दै पूर्वाधार तर्फका योजना रु. ५ लाख भन्दा साना नहुने गरी बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- पूर्वाधार विकासको क्षेत्र बाहेकका अन्य लक्षित कार्यक्रम, क्षमता विकास कार्यक्रम एवं अन्य प्रवर्द्धनात्मककार्यक्रमहरूको प्रभावकारिता वृद्धिका लागि सबै वडाहरूमा एकरूपता आउने गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- कीर्तिपुर नगर क्षेत्रका मुख्य-मुख्य क्षेत्र, बजार,चोक, लगायतका स्थानमा सि.सि.क्यामेरा जडान गरिनेछ र मुख्य मुख्यसडकहरूमा सडकबत्ती जडान गरिनेछ ।
- जनताको गुनासाहरूको यथोचित सम्बोधन गरी नगर सरकार र जनताबीच आपसी विश्वास, समन्वय रसम्बन्ध बढाउन जनतासँग नगरप्रमुख र उप-प्रमुख कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- वडालाई उपलब्ध गराईएको बजेट सिलिडबाट कम्तिमा रु. २० लाख रकमको प्रत्येक वडामा वडा गौरवको योजना छनौट गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

क्षेत्रगत नीतिहरू

१. आर्थिक विकास

क) कृषि तथा पशुपंक्षी विकास सम्बन्धी नीतिहरू

- कृषि प्रणालीमा आधुनिकीकरण ल्याउनुको साथै फलफूल र तरकारी खेतीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- कृषिका कार्यक्रमहरू कृषक समूह वा सहकारी मार्फत कृषकको माझमा लगिनेछ ।
- महिला कृषक समूहहरूमार्फत वीउ विजन उत्पादनको कार्यक्रम ल्याई विउ विजन आपूर्ति गरिनेछ ।
- उत्पादकत्व वृद्धि गर्न पशुहरूमा नश्व सुधार, पशु स्वास्थ्य सेवा, पशुपंक्षी रोग नियन्त्रण तथा उपचारसेवालाई सञ्चालन तथा प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

- पशुहरुका लागि खोप केन्द्र स्थापना, पशुपंक्षी बधशाला, कृत्रिम गर्भाधान केन्द्र स्थापना, पशु विमा कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गर्दै लक्षित समूह पहिचान गरी पशुपंक्षी सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- नीतिगत रूपमा पशुपंक्षी फर्म दर्ता, समूह समिति दर्ता, अघावधिक तथा सञ्चालन गरी पशु विकास कार्यलाई थप सशक्त गर्दै लगिनेछ ।
- कृषिजन्य उत्पादनको विक्रि वितरणका लागि टाउन प्लानिगमा कृषि बजारको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- कृषि जमीनको पहिचान गरी कृषि पकेट क्षेत्रको विकासका लागि योजना ल्याइनेछ ।
- कृषिमा बढ्दो विषादिको प्रयोगलाई न्यून गराउन पहल गरिनेछ ।

ख) उद्योग तथा वाणिज्य तथा आयआर्जन र रोजगारी सम्बन्धी नीतिहरु

- लघु उद्यमीहरुलाई प्राथमिकता दिई सिपमूलक तालिम लगायत विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- उद्यमीहरुको पहिचान गरी समूहमा उत्पादन गर्न चाहने उद्यमीहरुलाई बिउपूजीमा सहयोग गर्ने कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- महिला तथा लक्षित वर्ग उन्मुख सहकारी संस्थाहरुको स्थापना र संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम गरिनेछ ।
- नागरिकहरुको आयआर्जन र रोजगारी वृद्धिका लागि लागत साझेदारी हुने गरी मागमा आधारित सीपमूलक तालिम, उत्पादन प्रवर्द्धन, क्षमता विकास र प्रविधि हस्तान्तरणको कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- नगरपालिकामा सीप विकासका लागि तालिम केन्द्र समेत संचालन गरिनेछ ।
- उत्पादित वस्तुहरुको बजारीकरणका लागि आवश्यक प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- उद्योग वाणिज्य लगायतका निजी व्यवसायिक क्षेत्रहरूसँग सहकार्य गरी विभिन्न रोजगारमुलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

ग) पर्यटनविकास सम्बन्धी नीतिहरु

- कीर्तिपुर नगरको पर्यटकीय एकिकृत गुरुयोजना तयार भैसकेको अवस्थामा सोको आधारमा खासखास क्षेत्रको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन(DPR)तयार गरी विभिन्न पर्यटन विकास परियोजना सञ्चालन गरिनेछ ।
- पर्यटनलाई जनताको आर्थिक क्रियाकलापसँग एकाकार गर्न पर्यटनका आधारहरु स्थानीय पथ प्रदर्शक तालिम तथा होमस्टे व्यवसायलाई महत्त्व दिइनेछ ।

- पर्यटन प्रवर्द्धनसँग सम्बन्धित उद्योग, होटेल तथा अन्य व्यवसायको स्थापना र सञ्चालनमा कर तथा अन्य शुल्कमा छुटको समेत व्यवस्था गरीनेछ ।
- पर्यटन क्षेत्रको समग्र विकासका लागि स्थानीय जनसमुदाय र निजी क्षेत्रको समेत सहभागिता तथा समन्वयात्मक भूमिकालाई जोड दिइनेछ ।
- पर्यटकीय स्थल तथा पर्यटकीय सम्पदाको संरक्षण गरी पर्यटकीय पूर्वाधारको विकासमा जोड दिइनेछ ।
- कीर्तिपुर नगर क्षेत्रका सांस्कृतिक, प्राकृतिक, पुरातात्विक एवं जैविक सम्पदाहरूको प्रचार प्रसारलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
- बाह्य तथा आन्तरिक पर्यटकलाई मध्यनजर गर्दै पर्यटन सूचना तथा सेवा केन्द्र भवन निर्माण कार्य शुरु गरिनेछ ।
- यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र बसोवास गर्ने प्रत्येक जात, जाति एवं समुदायहरूको प्राचीनकाल देखि चल्दै आएको मौलिक संस्कृति (भाषा, भेषभुषा, चाडपर्व आदी) लाई संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गर्दै लैजाने नीति लिइनेछ ।
- पर्यटन प्रवर्द्धनसँग सम्बन्धित परम्परागत उत्पादनको संरक्षण तथा सम्बर्धनका लागि सहयोगी कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- नगरपालिका आफै वा निजी क्षेत्रसंगको सहकार्यमा अतिथि गृहको निर्माण वा खरिद गरी संचालन गर्न पहल गरिनेछ ।
- पर्यटन विकासको लागि आवश्यक जनशक्ति (कुक, वेटर, वेकर, वारटेन्डर, टुरिष्ट गाइड आदि) तयार गर्न तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- निमार्णाधीन युद्ध स्मारक पार्कलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरक्षेत्रका थप सम्भावित पर्यटकीय स्थलहरूको खोजी, पहिचान र प्रचार प्रसार गरिनेछ ।
- पुष्पलाल पार्क — चम्पादेवी केवलकारको सम्भाव्यता सम्पन्न गरी विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार गर्न पहल गरिनेछ ।
- मन्जुश्री पार्क, आदिनाथ पार्कलगायत अन्य पार्कको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

घ) सहकारीविकास सम्बन्धी नीतिहरू

- यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र स्थापना भई संचालनमा रहेका र आगामी दिनमा स्थापना भई संचालन हुने सबै किसिमका सहकारीहरूलाई प्रवर्द्धन गर्दै लगिनेछ ।
- कृषि सहकारी स्थापना गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- महिला तथा लक्षित वर्ग उन्मुख सहकारी संस्थाहरूको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्न विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

- कोपोमिस सफ्टवेयर प्रयोगमा ल्याईनेछ,, यसले अभिलेख व्यवस्थापन, प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्ने र नियमन कार्यलाई समेत सहज बनाईने छ ।
- सहकारी संस्थाहरुमा लेखापरीक्षण प्रतिवेदनका आधारमा प्रचलित कानुन बमोजिम कर लगाईनेछ ।
- सहकारी क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धनका लागि तालिम, क्षमता विकासको कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- नियमन तथा अनुगमनमा जोड दिई प्रत्येक वर्ष कम्तिमा २ वटा नमूना सहकारी छनोट गरी नगद पुरस्कारसहित सम्मान गरिनेछ ।

ड) राजश्व सम्बन्धि नीतिहरु

- करकोदरभन्दादायराबढाउनेनीतिलिईनेछर यसवर्षकरअसूलीवर्षकोरूपमाविभिन्नकार्यक्रमल्याईनेछ ।
- कर, राजश्व संकलनका लागि कर्मचारीहरुलाई स्थलगत रूपमा परिचालन गरिनेछ ।
- राजश्व सम्बन्धी अध्ययन तथा अवलोकन गरी राजश्व वृद्धि र व्यवस्थापनमा जोड दिईनेछ ।
- करदाता शिक्षालाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
- बजेट तथा स्रोत परिचालनलाई प्रभावकारी बनाउन संभावित स्रोतको खोजीका लागि अध्ययन गरिनेछ
- नियमित र सबै भन्दा बढी कर तिर्ने करदातालाई सम्मान गरिनेछ ।
- भुकम्प पीडितलाई नक्शापासमा दिदै आएको छूटलाई आगामी आ.व.मा पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
- आन्तरिक स्रोतको असूलीलाई व्यवस्थित राजश्व व्यवस्थापन कार्यक्रम बनाइनेछ । साथै निम्न नीति, कार्ययोजना तथा कार्यविधि ल्याइनेछ ।
  - कर तथा गैरकर राजश्व ऐन, २०७६
  - राजश्व सुधार कार्ययोजना, २०७६- २०७९
  - घरबहाल कर कार्यविधि, २०७६

च) बजेट तथा स्रोत परिचालन सम्बन्धी नीति

- थप आय आर्जन हुने क्षेत्र तथा स्रोतको पहिचान गरी व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।

- कार्यालयको लेखा, महालेखा परिक्षकको कार्यालयले तोकेको ढाँचामा व्यवस्थित, वैज्ञानिक र प्रणालीबद्ध **SuTRA** सफ्टवेयर सञ्चालन गरी वित्तीय अनुशासन सहितको पारदर्शिता र वित्तीय जवाफदेहिताको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- केन्द्र, वडा तथा विषयगत शाखाबाट सञ्चालन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरूको सञ्चालन, व्यवस्थापन र भुक्तानी प्रणालीमा सहजता र एकरूपता ल्याइनेछ ।

२. सामाजिक विकास

क) लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीतिहरू

अ) दलित तथा विपन्न उत्थान कार्यक्रम

- विपन्न, दलित र पिछडिएको वर्गको क्षेत्रमा स्थानीय सीपमा आधारित रोजगारमूलक तालिम संचालन गरिनेछ, साथै आधुनिकीकरण गर्न सहयोग गरिनेछ ।
- तामाङ्ग गाउँ विशेष कार्यक्रम अन्तर्गत आयमूलक, होमस्टे तालिमसंचालनका लागि सहयोग गर्ने कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- छुवाछुत मुक्त नगर बनाउन कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

आ) अपांगता लक्षित कार्यक्रम

- अपाङ्गता परिचय पत्र वितरण गरिनेछ ।
- अपांगता मैत्री संरचनाहरूको विकास गर्दै लगिनेछ ।
- अपांगता भएका व्यक्तिहरूका लागि खेलकूद, सामाग्री तथा रोजगारमूलक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- पक्षघात रोगबाट पिडित ' क ' वर्गको परिचय पत्र (रातो कार्ड) प्राप्त बिरामीलाई मासिक स्याहार भत्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

इ) बालबालिका लक्षित कार्यक्रम:

- प्रत्येक वडामा बालबालिकाको संजाल बनाई खेलकूद सामाग्री वितरण गरिनेछ ।
- बालमैत्री स्थानीय सरकार निर्माणका लागि आधारहरू तयार गर्दै लगिने छ ।
- प्रत्येक वडामा बाल उद्यान स्थापनाको लक्ष्य राखिनेछ ।
- बालबालिकाको सर्वाङ्गीन विकासमा जोड दिइनेछ ।

ई) जेष्ठ नागरिक लक्षित कार्यक्रम:

- प्रत्येक वडामा जेष्ठ नागरिक सेवा केन्द्र स्थापना गर्ने लक्ष्य लिइनेछ ।
- पहिलो नगरसभाले निर्दिष्ट गरेका उच्च रक्तचाप र मधुमेहका विरामीहरूलाई औषधी वितरणको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

उ) महिला लक्षित रोजगार कार्यक्रम

- महिलाउद्यमीहरूलाईसंगठितगरिनेछ संगठित संस्था, महिला समुह सँगको सहकार्यमा तालिम लगायतका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

ऊ) युवा लक्षित कार्यक्रम:

- युवा रोजगार तथा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमका साथैउद्यमशील, सृजनशील युवा नेतृत्व विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- शिक्षित युवाहरूलाई लक्षित गरी लोक सेवा आयोग तयारी कक्षा संचालन गरिनेछ ।
- युवाहरूको ज्ञान, सिप र क्षमताको उपयोग गरिनेछ ।
- राष्ट्रियतथाअन्तराष्ट्रियगैरसरकारीसंस्थाहरूसंगसहकार्यगरिनेछ र गै.स.स. हरको कामको नियमित अनुगमन र नियमन गरिनेछ ।
- यौनिकअल्पसंख्यकहरूकोसशक्तिकरणरक्षमताअभिवृद्धितथारोजगारमुलककार्यक्रममाजोडदिइनेछ ।

ख) शिक्षासम्बन्धी नीतिहरू

- सामुदायिक विद्यालयहरूको शैक्षिक स्तरमा अभिवृद्धि गर्न मा.वि. तहका सबै विद्यालयमा ई-लाइब्रेरी संचालनमा ल्याइनेछ । साथै, स्वयमसेवी शिक्षकलाई आवश्यकता अनुसार निरन्तरता दिइनेछ ।
- सामुदायिकतथासरकारी विद्यालयहरूको स्तर उन्नतिका लागि साधन स्रोतले सम्पन्न बनाउदै लगिनेछ । साथै सार्वजनिक शैक्षिक गुठिद्वारा सञ्चालित विद्यालय र संस्थागत विद्यालयहरूलाई थप प्रतिस्पर्धी र पारदर्शी बनाउन विशेष योजना अगाडि बढाइनेछ ।
- स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी प्रकाशन गरिनेछ ।
- उच्च शिक्षा अध्ययनका लागि अति विपन्न, दलित वर्ग र समुदायका जेहेन्दार विद्यार्थीलाई छात्रवृत्तिको शुरुवात गरिनेछ ।
- स्थानीय भाषा र लिपिलाई पठनपाठनमा समावेश गराइनेछ ।

- प्राविधिक विद्यालय स्थापनालाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
- आवश्यकता अनुसार विद्यालयलाई विलय (मर्ज) गराउने नीति ल्याइनेछ ।
- विद्यालयमा अध्ययनरत किशोरीहरूका लागि स्यानिटरी प्याड विद्यालयमा निशुल्क उपलब्ध गराइनेछ ।
- सामूदायिक विद्यालयको बाल विकास केन्द्रमा कार्यरत सहजकर्ता र कर्मचारीहरूलाई पोशाक तथा अन्य सुविधा थप गरिनेछ ।
- शिक्षक विद्यार्थी अनुपातका आधारमा नगर क्षेत्रभित्रका सामुदायिक विद्यालयहरूमा शिक्षक दरवन्दी मिलानको कार्य प्रारम्भ गरिनेछ ।

ग) स्वास्थ्य तथा सरसफाई सम्बन्धी नीतिहरू

- गतसाल शुरु गरिएको " स्वास्थ्य उपचार बिमा कार्यक्रममा " अधिकतम नगरवासीहरूको पहुँच पुऱ्याउन सहकारीमा आधारित स्वास्थ्य विशेष कार्यक्रम प्राथमिकताकासाथ सञ्चालन गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य सेवाको विस्तार गर्न विष्णुदेवी अस्पताललाई उचित ठाउँमा स्थानान्तरण गरिनेछ ।
- कीर्तिपुर नगरपालिकाद्वारा प्रवर्द्धित कीर्तिपुर अस्पतालबाट आगामी आ.व. २०७६/०७७देखि डायलासिस सेवा संचालन गरिनेछ ।
- ऐतिहासिक, सांस्कृतिक एवं धार्मिक सम्पदाको सरसफाई गर्न नगरपालिकाभित्रका संस्थागत,सार्वजनिक शैक्षिक गुठी तथा सामुदायिक विद्यालयको सहभागितामा संचालित "एकविद्यालय एक सम्पदा सरसफाई कार्यक्रम" लाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- स्वच्छ कीर्तिपुर महाअभियान अन्तर्गत प्लाष्टिक झोला प्रयोग न्युनीकरण अभियान तथा पुनः प्रयोगलाई अभियानको रूपमा विविधकार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- कीर्तिपुर आँखा अस्पतालसंगको सहकार्यमा विभिन्न कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- कीर्तिपुरमा स्थायी बसोबास गर्ने महिलाहरू सुत्केरी हुदा आवश्यक परेमा २ पिन्ट रगतका साथै क्याल्सियम चक्की समेत निशुल्क उपलब्ध गराइनेछ ।
- विपन्न, असहाय तथा गरीब उपचार सहयोग कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- नगर क्षेत्रमा रहेका सरकारी, सामूदायिक, गैरसरकारी तथा निजि स्वास्थ्य संस्थासंगको सहकार्यमा आधारभूत तथा विशिष्ट स्वास्थ्य सेवाको विस्तार तथा संजाल पुऱ्याउन पहल गरिनेछ ।
- महिला स्वास्थ्य स्वयमसेवीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।

- नगरको अव्यवस्थित फोहोरमैला व्यवस्थापनलाई सुदृढ गर्दै लगिनेछ ।
- फोहरमैला व्यवस्थापनका लागि चेतनामूलक तथा प्रवर्द्धनात्मक क्रियाकलाप संचालन गरिनेछ ।
- शुद्ध खानेपानीको प्रयोगका लागि चेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- फोहरमैला व्यवस्थापन गर्न निजी क्षेत्रसंगको साझेदारीमा सेप्रीगेसन सहितको फोहर प्रसोधन केन्द्रको आधुनिकीकरण गरिनेछ ।
- वैकल्पिक स्वास्थ्य उपचार पद्धतिलाई प्राथमिकता दिइने छ ।
- नगरपालिका क्षेत्र भित्रका विद्यालयहरूमा स्यानिटरी प्याडको उचित व्यवस्थापनको लागि प्रवन्ध गरिने छ ।
- सार्वजनिक शौचालय व्यवस्थापन नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- लागु औषध दुर्व्यसन विरुद्धको अभियानलाई लागु गरिनेछ ।
- नसर्ने रोगहरूको न्यूनीकरणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- स्थानीय सरकारलाई आम जनसमुदायसँग साक्षात्कार हुने गरी घर घरमै सरकारी पहुँच पुऱ्याउन "घर घरमा स्थानीय सरकार" कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

घ) खेलकुद विकास सम्बन्धी नीतिहरू

- खेलकुदलाई व्यवस्थित गर्न " कीर्तिपुर नगर खेलकुद विकास समिति " मार्फत विभिन्न कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- एक वडा एक खेल स्थल अभियानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- विद्यालय तथा नगरस्तरमा विभिन्न खेलकुदका प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरी राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय खेलाडी उत्पादन गर्नु समेत लक्ष्यसहित " मेयर खेलकुद कार्यक्रम तथा प्रतियोगिता " सञ्चालन गरिनेछ ।
- नगर स्तरीय खेलकुद मैदानको निर्माणका लागि पहल गरिनेछ ।
- नगरमा विभिन्न खेल सम्बद्ध संस्थाहरूबाट गरिने खेलकुद प्रतियोगिताहरूलाई सहयोग गरिनेछ ।
- राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघसंस्थाहरूसंगको सहकार्यमा खेलकुद कार्यक्रम संचालन गर्ने आन्तरिक तथा बाह्य प्रतियोगिता तथा कार्यक्रममा सहभागी हुन, गर्न गराउन सहयोग गरिनेछ ।

३. पूर्वाधार विकास कार्यक्रम:

क) सडक सम्बन्धी नीतिहरू

- वडास्तरीय, नगर स्तरीय, प्रदेश स्तरीय सडकको वर्गिकरण गरिनेछ । साथै नगरका खास क्षेत्रहरू समेटेर नगर चक्रपथको विकास गरिनेछ । चालु तथा अन्य नगरपालिका जोड्ने सडक योजनाहरूलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
- २०४६ सालको ऐतिहासिक जनआन्दोलनमा सहादत प्राप्त कीर्तिपुरका ४ जना सहिदहरू राजमानमाली, राजेन्द्र महर्जन, हिराकाजी महर्जन र लन बहादुर महर्जनको स्मृतिमा वडा नं. २ र ३ स्थित समल- दिखु पार्क लाई "सहिद राराहिल पार्क" को रूपमा निर्माण र विकास गरिनेछ ।
- नगरका सडकहरू खाल्डा - खुल्डीमुक्त बनाउन अभियान चलाईनेछ ।
- कीर्तिपुरको महत्त्वपूर्ण बाटोहरूलाई साईड ड्रेन र सडकपेटीसहित विस्तार गरिनेछ ।
- बलखुको रिडोर निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई दीखुमा पुल निर्माण गरी चन्द्रागिरी नगरपालिका सँगको Road Connectivity विस्तार गरिनेछ ।

ख) खानेपानी सम्बन्धी नीतिहरू

- नगरमा खानेपानी समस्या समाधानका लागि एकिकृत खानेपानी उत्पादन, सुधार तथा वितरण आयोजना संचालन गरिनेछ ।
- मुहान संरक्षण, उत्पादन वृद्धि र गुणस्तरीय खानेपानीलाई जोड दिईनेछ ।
- आवश्यकता अनुसार विभिन्न ठाउँमा डीप बोरिंग गरी उत्पादनमा वृद्धि गरिनेछ ।

ग) सार्वजनिक जग्गा संरक्षण कार्यक्रमलाई विशेष आयोजनाको रूपमा अगाडी बढाइनेछ ।

घ) नगरपालिकाका मुख्य मुख्य योजनाहरूको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

ङ) उपभोक्ता समितिको क्षमता विकासमा जोड दिईनेछ ।

च) योजना कार्यक्रमहरूको निरन्तर अनुगमन र मूल्यांकनमा जोड दिईनेछ ।

छ) विकासमा सार्वजनिक निजी साझेदारी (PPP) लाई समेत अवलम्बन गरिनेछ ।

- झ) सडक क्षेत्रको व्यवस्थित विकासका लागि नगरपालिकाको यातायात गुरुयोजना (MTMP) तयार गरी प्राथमिकता प्राप्त सबै सडकहरूको रेखाङ्कन र लगत कट्टाको कार्य प्राथमिकताको साथ संचालन गरिनेछ ।
- ञ) दीखु क्षेत्रको बल्लु खोला संरक्षण, ड्याम तथा क्रीडास्थल निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ट) वडा नं.३ खासिबजार खण्डमा अवस्थित भिं पुखू, मभिं पुखू, लाभा पुखूको पुननिर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

४. सुशासन र संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह

- नपाको मुख्य प्रशासकीय भवन निर्माण आगामी आ.व. २०७६/०७७सम्पन्न गरिनेछ ।
- यसै आ.व.मा कम्तिमा चारवटा वडा भवनको निर्माण गर्ने लक्ष्य लिइनेछ ।
- प्रविधि मैत्री सेवा विस्तार गरिनेछ ।
- एक वडा एक प्राविधिकको नीतिलाई अपनाइनेछ ।
- सबै वडामा इन्टरनेट तथा सि.सि.टि.भि.जडान गरिनेछ ।
- जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीको कार्यक्षमतामा सुधार ल्याउन तालिम, अवलोकन भ्रमण लगायतका कार्यक्रम गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको संगठन, संरचना, दरबन्दी निर्धारण र कार्य विवरण तयारीका लागि संगठन तथाव्यवस्थापनको (O &M) सर्वे गरि कर्मचारी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- सुशासन कायम गर्न नागरिक वडा पत्र, उजुरी र गुनासो सुनुवाईमार्फत सेवा प्रवाहमा निरन्तर सुधार ल्याइनेछ ।
- नगरपालिका केन्द्र र वडा स्तरमा मापदण्डका आधारमा संस्थागत पूर्वाधारको व्यवस्था गरिनेछ ।
- नपाका गतिविधिहरूको संगालोका रूपमा पाक्षिक बुलेटिन प्रकाशन गरिनेछ ।
- वित्तीय अनुशासन र पारदर्शिता कायम गर्ने प्रतिबद्धतासहित लेखापरीक्षण प्रतिवेदनका सुझावहरूको पालना गरिनेछ ।
- बेरुजु न्यूनीकरणका तथा फछ्यौँटका लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

- वडा कार्यालय र नगर कार्यपालिकाको कार्यालय परिसरलाई Free Wifi Zone बनाईनेछ ।
- सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन न.पा.को संगठनात्मक क्षमता तथा दक्षता अभिवृद्धि गर्न वृत्ति विकासको अवसर प्रदान गरिनेछ ।
- पुरस्कार र दण्डको नीतिलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- न्याय सम्पादनलाई प्रभावकारी बनाउन न्यायिक समिति व्यवस्थापन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- प्रभावकारी सेवा प्रवाह, क्षमता विकास र संघीयताको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि अन्तर निकाय समन्वयमा जोड दिईनेछ ।
- न.पा.बाट संचालित विभिन्न योजना कार्यक्रम र सेवा प्रवाहमा निरन्तर सुधार ल्याउन वडा स्तरमा अर्धवार्षिक र नगर स्तरमा अर्धवार्षिक र वार्षिक रूपमा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- स्थानीय तहबाट प्रदान गरिने सेवाको गुणस्तरमा सुधार गर्दै प्रक्रिया सरलीकृत गर्ने र सेवामा सर्वसाधारणको पहुँच वृद्धि गर्ने नीति लिईनेछ ।
- सर्वसाधारण जनताको पहुँचमा वडा कार्यालयको सेवालाई प्रभावकारी बनाउदै कार्यालयहरूलाई प्रविधि मैत्री बनाउने र वडा कार्यालयहरूको पूर्वाधार विकास गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- न.पा.को स्वामित्वमा रहेका, भोगचलन तथा संरक्षणमा रहेका भवन, जग्गा जमिन र प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- राज्यले प्राथमिकता दिएको सहभागिता र समावेशी नीतिलाई प्राथमिकताका साथ पालना गर्ने नीति लिईनेछ ।
- सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन न.पा.को संगठनात्मक क्षमता तथा दक्षता अभिवृद्धि गर्न वृत्ति विकासको अवसर प्रदान गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको काम कारवाहीमा पारदर्शिताका लागि नियमित पत्रकार भेटघाट कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ । साथै पत्रपत्रिका, वेभसाइट, सूचना तथा रेडियोबाट प्रकाशन/प्रसारण गरी नगरवासीलाई सुसुचित गरिनेछ । स्थानीय पत्रिका तथा प्रकाशनलाई बढावा दिइनेछ ।
- वडा समितिको कार्यालयको कार्य कुशलता र क्षमतामा प्रभावकारीता ल्याउन वडा समितिहरूलाई साधनस्रोत सम्पन्न गराउदै लगिनेछ ।

- विभिन्न शहरहरूसंग पारस्परिक सहयोग, अनुभव आदान प्रदान गर्न भगिनी सम्बन्ध स्थापना गर्न पहल गरिनेछ ।
- भ्रष्टाचारमुक्त नगरकार्यपालिका बनाउन शुन्य सहनशिलताको नीति लिईनेछ ।
- यस नगरपालिकाको नक्सा पास प्रकृयालाई थप सहज, सरल र प्रभावकारी बनाउनका लागि कार्यान्वयनमा रहेको “ कीर्तिपुर नगरपालिका विद्युतिय नक्सा पास कार्यान्वयन आयोजना (KMEBPSIP) लाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- सामुदायिक प्रहरी साझेदारी कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गरिनेछ ।
- राजश्व व्यवस्थापन MDVS कार्यक्रम अन्तर्गत रहेका सामाजिक परिचालिकाहरूलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- लैंगिकहिंसाविरुद्धको अभियानकार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- विद्युतिय हाजिरीलाई वडासम्म विस्तार गरिनेछ ।
- व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी अभिलेख व्यवस्थित गरी डिजिटाइज गरिनेछ ।

५. मानव संसाधन विकास तथा व्यवस्थापन

- यस नगरपालिका, वडा कार्यालय र अन्य विषयगत कार्यालयहरूमा कार्यरत कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि आवश्यकता अनुसारको क्षमता विकास तालिमको आयोजना गर्दै लगिनेछ ।
- कर्मचारीहरूको कार्यसम्पादन अभिवृद्धि गरी उच्च मनोबलका साथ कामप्रति समर्पित गराउन कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन प्रणालीलाई अवलम्बन गर्ने नीति लिईनेछ ।
- नगरपालिकाको कामको बढ्दो चाप र आमसेवाग्राही नगरवासीहरूको आग्रहलाई समेत ध्यानमा राखी अनुगमन, फोहोरमैला व्यवस्थापन, नक्सापास, राजश्व संकलन, सार्वजनिक सम्पत्ती संरक्षणलाई परियोजनाको रूपमा विकास गरी आवश्यकता अनुसार करारमा कर्मचारी नियुक्त गरेर नगरपालिकाको सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- वडा र नगर स्तरीय सेवाप्रवाहको प्रभावकारी नियमनकोलागि अनुगमन समितिलाई थप क्रियाशील बनाइनेछ ।
- समयानुकूल ढंगले कर्मचारीको वृत्ति विकास, सरुवा तथा बढुवा लगायत जिम्मेवारीमा हेरफेर गरी कार्यसम्पादनमा चुस्तता ल्याइनेछ ।
- नगरपालिकाद्वारा गठित कार्यपालिकाका सदस्यहरू संयोजक रहेको विषयगत समितिहरूको क्षमता विकास गरी स्रोत साधनयुक्त बनाउँदै नगरपालिकाको विद्यमान सांगठनिक संरचनामा

आवश्यकता अनुसार परिमार्जन गरी विषयगत समितिहरूलाई नगरपालिकाको दैनिक काममा समेत सहभागी गराइनेछ ।

६. सूचना प्रविधि मैत्री कार्यसम्पादन प्रणाली:

- नगरपालिका क्षेत्रभित्रको संवेदनशील स्थानहरूमा सि.सि.टि.भि राखिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- IT विकासका लागि पुर्वाधारहरू तयार गरिदै लगिनेछ ।
- नगरपालिकालाई सूचनामैत्री नगरको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- सम्पूर्ण पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूलाई नगरपालिकाको आधिकारिक ईमेल।D वितरण गरिनेछ ।
- सूचना मैत्री प्रविधिको प्रयोग गरी सेवालाई छिटो र छरितो, चुस्त, दुरुस्त एवं पारदर्शी रूपमा प्रवाह गर्ने नीति लिइनेछ ।

७. वन वातावरण तथा विपद र पूननिर्माण कार्यक्रम:

क) वृक्षारोपण सम्बन्धी नीतिहरू

- यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र खाली रहेका सरकारी, पती, ऐलानी तथा सार्वजनिक जग्गाहरूमा विभिन्न जाति तथा प्रजातिक बोट विरुवाहरू वृक्षारोपण गर्ने नीति लिईनेछ ।
- शहरी सडकका दायौं बायौं तथा बीच भागमा वृक्षारोपण गरी हरित शहर तथा हरित नगरपालिका बनाउने नीति लिईनेछ ।
- नयाँ घर निर्माणका लागि नक्सा बनाउँदा कम्तिमा दुईवटा फलफुल वा उपयुक्त विरुवा रोप्नु पर्ने नीति लिईनेछ ।
- नगरका सामूदायिक वनलाई प्रवर्द्धन गरि पर्यापर्यटनलाई अगाडी बढाइ वन, वातावरण र रोजगारलाई संगसंगै अगाडी बढाइनेछ ।

ख) भू संरक्षण सम्बन्धी नीतिहरू

- यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र बाह्रै महिना पानी बग्ने नदी खोला तथा अन्य जलाधार स्रोतहरूको पहिचान संरक्षण गरी जलाधार क्षेत्रमा हुने भुक्षय तथा वातावरण प्रदुषणलाई न्यूनिकरण गर्न

- वायो इञ्जिनियरिङ सहितको जलाधार संरक्षण गरी ठूला/साना जलाधार क्षेत्रको संरक्षण संबर्द्धन गरिनेछ ।
- दुधपोखरी, सिम, नौमुले, राउटे भीर, सिम्ले खोला, बोसन खोला लगायतको जलाधार क्षेत्रको संरक्षणका लागि तटबन्ध तथा चेकड्याम निर्माण, वृक्षारोपण लगायतका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
  - जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रणका लागि भवन एवं अन्य पूर्वाधार निर्माणका क्रममा खोला एवं पूर्वाधार निर्माण सम्बन्धी स्वीकृत मापदण्ड कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।
  - बाग्मती नदी सरसफाई तथा संरक्षण कार्यक्रम र करीडोर निर्माणलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
  - पानीको उत्पादन वृद्धिका लागि खानेपानी मुहान क्षेत्रका जंगलमा गह्रा सुधार कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

ग) पुनर्निर्माण सम्बन्धी नीतिहरू

- भूकम्पले क्षतिग्रस्त पाटी, पौवा, मठ, मन्दिर लगायतका सम्पदाहरूको पुनर्निर्माणलाई प्राथमिकताका साथ अगाडी बढाइनेछ ।
- २०७२ सालको भूकम्पले घर भत्केका र हालसम्म पनि टहरामा रहिरहेका अति विपन्न नगरवासीहरूको
- घरनिर्माणरपुनर्निर्माणका लागि सहयोगका कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

घ) विपद व्यवस्थापन नीतिहरू

- नगरपालिका विपद्को जोखिम न्यूनिकरण गर्न पूजिगत बजेटको कम्तिमा एक प्रतिशत रकमको व्यवस्था सहित एक विपद व्यवस्थापन कोष स्थापना गरिनेछ ।
- गर्मी एवं वर्षा मौसममा आउनसक्ने विपद्हरू (आगोलागी, बाढीपहिरो, चट्याङ, झाडापखाला) को न्यूनिकरणको लागि जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने र त्यस्ता प्राकृतिक प्रकोपबाट बच्नको लागि स्थानीय जनताहरूको संलग्नतामा विभिन्न प्राकृतिक प्रकोप न्यूनिकरण कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- नगर क्षेत्रभित्र आवश्यक एम्बुलेन्स, शव वाहन, दमकल लगायतका साधनहरूको सहज पहुँच लागि आवश्यकता अनुसार निजि तथा अन्य संस्थागत क्षेत्रसंग सहकार्य गर्ने नीति लिईनेछ ।
- वडास्तरीय विपद व्यवस्थापन समितिलाई थप क्रियाशिल बनाइ विपद पूर्वतयारी कार्यलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- भूकम्प प्रतिरोधात्मक संरचना निर्माणका लागि चेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

- प्रकोप व्यवस्थापन गर्न नगरपालिकाको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने र रेडक्रस, सुरक्षा निकाय र अस्पतालसंग Rapid Response Team (RRT) बनाई सहकार्य गर्ने नीति लिईनेछ ।
- आगलागी, भूकम्प, झाडापखाला, महामारी, चट्याड, आदिको संभावना, जोखिम र यसको न्यूनिकरण तर्फ जनचेतना वृद्धि गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- नगर स्तरिय विपद् व्यवस्थापन पुर्व तयारी, तथा प्रतिकार्य योजना बनाई लागु गरिनेछ ।
- विपद् व्यवस्थापनका लागि स्रोत साधन जुटाउनका यथोचित पहल गरिनेछ ।
- विपद् व्यवस्थापनका लागि सरोकारवाला निकायहरूसँग नियमित समन्वय गर्ने र नगर स्तरीय र वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिको क्षमता विकास गरी क्रियाशिलता बढाईने छ ।

८. जग्गा एकीकरण कार्यक्रम (Land Pooling)

- सल्यानस्थानलाई केन्द्र मानेर संचालित जग्गा एकीकरण कार्यक्रमलाई आयोजनाको रूपमा विकास गरी अगाडी बढाईनेछ। काममा चुस्तता र पारदर्शी बनाउन सो क्षेत्रलाई विभिन्न खण्डखण्डमा उपसमिति मार्फत कार्यान्वयन गर्ने नीति लिईनेछ ।

९. संस्कृति तथा सम्पदा तथा भाषा लिपि संरक्षण कार्यक्रम:

- परापूर्वकालदेखि चलिआएको बाजागाजा, संस्कृति तथा जात्रापर्वको संवर्द्धन र प्रवर्द्धन गर्न बाजागाजा तथा जात्रापर्व व्यवस्थापन उप-समिति गठन गरी विविध कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र बसोवास गर्ने प्रत्येक जात, जाति एवं समुदायहरूको प्राचीनकाल देखी चल्दै आएको मौलिक संस्कृति (भेषभुषा, चाडपर्व आदि) लाई संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गर्दै लैजाने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- कला र संस्कृतिको संरक्षण र संवर्द्धनकालागि पुस्ता हस्तान्तरण कार्यक्रम संचालन गर्न गरिने कृयाकलापहरूमा आवश्यक सहयोग गरिनेछ ।
- जाति, जनजाति लगायतका समुदायहरूको सांस्कृतिक संरक्षण गर्न आवश्यकता अनुसार संग्रहालयहरूको निर्माणमा सहयोग गर्दै लगिनेछ ।
- स्थानीय भाषा र लिपि विकासका लागि कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- २०७४ जेठ ८ पछि परम्परागत शैलीमा नगरको सम्पदा बस्तीमा बनेका घरहरूका लागि निर्देशिका बनाई अनुदान दिईनेछ ।
- बाजागाजा, जात्रा, अभिलेख, मठमन्दीर लगायत सांस्कृतिक एवं ऐतिहासिक खोज तथा अनुसन्धान कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

१०. सार्वजनिक जग्गा / भवन/सत्तल/पाटी –पौवा/दह/पोखरीको सञ्चालन र व्यवस्थापन:

- सार्वजनिकजग्गा, भवन, सत्तल, पाटी-पौवा, दह, पोखरी, पार्क र मठमन्दिरको प्रभावकारी सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्नका लागि स्थानीय सरोकारवाला व्यक्ति र निकायको समेत सहयोग र सहभागितामा नगरपालिकाबाट सम्बन्धित ठाँउरक्षेत्रको समुचित विकासका लागि प्रभावकारी संयन्त्र निर्माण गरी ती सार्वजनिक जग्गा, भवन, सत्तल, पाटी-पौवा, दह, पोखरी, पार्क र मठमन्दिरको सञ्चालन र विकास गरिनेछ ।

११. भूमि नीति:

- मापदण्ड विपरीत जग्गाको खण्डीकरण तथा प्लटिगंलाई निस्तेज गरिनेछ ।
- वडा नं.५ र ८ पाँगाको नापी भै जग्गा धनी प्रमाण पुर्जा वितरण हुन बाकी भएकोमा आगामी आ.व. २०७६/०७७ भित्र लालपुर्जा वितरण गराइनेछ ।
- यस नगरक्षेत्रभित्रका सबै वडाहरूमा पुनः नापी हुन बाँकी जग्गाहरूको नापी तथा पुनः नापी भएका जग्गाहरूको हाल साविक गर्न पहल गरिनेछ ।
- यस कीर्तिपुर क्षेत्रभित्र रहेका विर्ता जग्गा सम्बन्धमा विर्ता तथा उन्मुलन भएपश्चात उक्त विर्ता जग्गामा मोहि कायम भएको भए जग्गाको पचास ५० (पचास प्रतिशत) सम्बन्धित मोहिको नाममा र ५० (पचास प्रतिशत) नेपाल सरकारको नाममा रहने नीतिगत व्यवस्था भएकोमा नेपाल सरकारको नाममा हुने ५० (पचास प्रतिशत) जग्गा स्थानीय सरकारको नाममा गर्नका लागि सम्बन्धित निकायमा पहल गरिनेछ ।
- यस कीर्तिपुर नगरपालिकाको सीमाना क्षेत्रको भुगोल र सिमानामा केही अन्यौल र विवाद देखिएकाले नापी, मालपोत लगायतका सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरी नगरपालिकाको सिमाना र भुगोल यकिन गर्न पहल गरिनेछ ।

१२. अनुगमन तथा नियमन

- विकाससाझेदारनिकाय, नगरपालिका, प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारबाट संचालित योजना तथा कार्यक्रमको नियमित अनुगमनका लागि नगर तथा वडा स्तरीय अनुगमन समितिलाई थप जिम्मेवारीका साथ बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

आगामी आ.व. २०७६/०७७ का लागि प्रस्तावित मुख्य — मुख्य कार्यक्रमहरू निम्न वमोजिम रहेका छन्

।

➤ सडक पुर्वाधार

- खानेपानी पुर्वाधार
- शिक्षा पुर्वाधार
- स्वास्थ्य पुर्वाधार र सेवा सुदृढीकरण
- पर्यटन पुर्वाधार विकास
- लक्षित कार्यक्रम
- जग्गा एकीकरण
- कर्मचारीर जनप्रतिनिधि क्षमता विकास कार्यक्रम आदी ।

अब म आगामी आ.व. २०७६/०७७ का लागि स्थानीय राजस्व परामर्श समितिबाट पेश भई नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत भएको रु. १,०६,८२,९९,०००।— (एक अर्ब छ करोड बयासी लाख उनान्सय हजार मात्र) कुल आयअनुमान यस सम्मानित नगरसभा समक्ष पेश गर्न चाहन्छु ।

आगामी आ.व. २०७६/०७७ को अनुमानित आय अनुमान

रु.हजारमा

सि.न.	क्षेत्र	बजेट	कैफियत
1	आन्तरिकराजस्व:	१२००००	
2	मालपोतरजिष्ट्रेशन शुल्क	१२००००	
3	राजस्वबाँडफाँड:	८१९००	
4	नेपालसरकारबाट प्राप्त अनुदान:		
४.१	वित्तीय समानीकरणअनुदान	१९२२००	
४.२	सशर्त अनुदान (26212)	१८७७००	
४.३	सशर्त अनुदान (सामाजिकसुरक्षा)	९००००	
४.४	शसर्तअनुदान (स्थानिय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम)	१०००	
४.५	शसर्त अनुदान (सडकवोर्ड नेपाल)	८०००	
४.६	शसर्त अनुदानअन्य	२००००	
४.७	शसर्तअनुदान स्थानिय पुर्वाधार विकास साझेदारी	२००००	

सि.न.	क्षेत्र	बजेट	कैफियत
	कार्यक्रम (काठमाण्डौ नि.क्षे. न. १०)		
४.८	प्रधानमन्त्रीरोजगार कार्यक्रम	३००००	
४.९	समपूरक अनुदान	२००००	
४.१०	विशेष अनुदान	२००००	
5	प्रदेशसरकारबाट प्राप्त अनुदान:		
5.1	वित्तीय समानीकरणअनुदान	११०९७	
5.2	सशर्त अनुदान	१५०३	
5.3	समपूरक अनुदान	२००००	
5.4	विशेषअनुदान (जनसेवा मा.वि./ पर्यटन/जग्गा एकिकरण/अध्ययन/DPR)		
5.5	सवारी साधन करवाँडफाँड	१९८९९	
5.6	प्रदेश सभा सदस्यतर्फको विकास कार्यक्रम	१५०००	
6	अन्यस्थानीय तहबाट प्राप्त अनुदान:		
6.1	सशर्तअनुदान (नगर-नगर साझेदारी कार्यक्रम), का.म.न.पा	१००००	
6.2	समपूरक अनुदान	७००००	
6.3	विशेष अनुदान	१००००	
कुल अनुमानित आय		१०६८२९९	

कुल बजेट:- १ अर्ब छ करोड बयासी लाख उनान्सय
हजारमात्र

अन्त्यमा, यो नीति सम्मानित नगरसभामा आवश्यक छलफल, सुझाव र परमार्जनसहित स्वीकृतिका लागि पेश गरिएकाले रचनात्मक सल्लाह, सुझाव र परिमार्जनका लागि अनुरोध गर्दै हामीलाई निरन्तर सहयोग गर्नुहुने कीर्तिपुर नगरवासीहरू, राजनैतिक दलका प्रतिनिधिहरू, सङ्घीय मामिला तथा स्थानिय विकास मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, नागरिक समाज, सञ्चार जगत, सचेत नागरिक वर्ग, नगरपालिकाका कर्मचारीहरू लगाएत सबै नगर सभासदस्यहरूमा हार्दिक आभार एवं कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।